వినుకొండ వల్లభరాయని

క్రీడాభిరామము

వచనము - పద్యములు - విశేషాలు

ఆచార్య యార్లగడ్డ బాలగంగాధరరావు

వినుకొండ వల్లభరాయని

క్రీడాభిరామము

(వచనము, పద్యము, విశేషాలు)

వ్యాఖ్యాత :

ఆచార్య యార్లగడ్డ బాలగంగాధరరావు, యం.ఏ., పిహెచ్.డి.,

పర్యవేక్షణ :

ఆచార్య లకంసాని చక్రధరరావు, ఎమ్.ఏ.; పిఎచ్.డి

నిర్మలా పబ్లికేషన్సు

13-8/1, కృష్ణనగర్

విజయవాడ - 520 007

వినుకొండ వల్లభరాయని **క్రీడాభిరామము**

(వచనము, పద్యము, విశేషాలు)

ప్రథమ ముద్రణ : జూన్ 2008

ప్రతులు : 1000

సర్వహక్కులు రచయితవి

ముఖచిత్రం : *ప్రఖ్యాత నర్తకి పద్మభూషణ్* శ్రీమతి వక్కలంక స్వప్నసుందరి

ప్రతులకు :

ఆచార్య యార్లగడ్డ బాలగంగాధరరావు
13-8/1, కృష్ణనగర్, విజయవాడ - 520 007
ఫోన్ : 0866 - 2552010 సెల్ : 9849499169

విశాలాంధ్ర బుక్‌హౌస్, అన్ని బ్రాంచీలు

జయంతి పబ్లికేషన్స్, కార్ల్‌మార్క్స్‌రోడ్, విజయవాడ

నవోదయ పబ్లిషర్స్, కార్ల్‌మార్క్స్‌రోడ్, విజయవాడ

నవయుగ బుక్‌హౌస్, సుల్తాన్ బజార్, హైదరాబాద్

నవోదయ బుక్‌హౌస్, ఆర్య సమాజ్ ఎదుట, కాచిగూడ, హైదరాబాద్

ముద్రణ :

శ్రీశ్రీ ప్రింటర్స్
మసీదు ఎదుట,
అరండల్‌పేట, కార్ల్‌మార్క్స్‌రోడ్
విజయవాడ - 520 002
ఫోన్ : 0866 - 2433359

మూల్యము : రూ. 80.00

విషయసూచిక

1.	నా మాట	4
2.	ఆముఖం	24
3.	వచనము	31
4.	సామాజిక విశేషాలు	77
5.	పద్యగ్రంథం	85
6.	పదాలు - పదబంధాలు	143
7.	ధ్వన్యనుకరణ పదాలు	162
8.	జాతీయాలు - వివరణ	164
9.	అవతారికా భాగములో ప్రసక్తమైన వ్యక్తులు - వివరాలు	169
10.	ఇతివృత్తంలో ప్రసక్తమైన వ్యక్తులు - వివరాలు	171
11.	పేర్లు లేకుండా ప్రసక్తమైన వారి వివరాలు	174
12.	ప్రసక్తమైన నృత్యాలు - వివరణ	176
13.	ప్రసక్తమైన రాగాలు - వివరణ	181
14.	క్రీడాభిరామము - కొన్ని విశేషాలు	188
15.	వల్లభరాయని వంశవృక్షము	195
16.	పద్యాల ఆకారాది అనుక్రమణిక	196

వినుకొండ వల్లభరాయని
క్రీడాభిరామము
వచనము

వినుకొండ వల్లభరాయని

క్రీడాభిరామము : వచనము

(ప్రక్కనున్నవి పద్యసంఖ్యలు)

ప్రస్తావన

(ముందుగా సూత్రధారుడు ప్రేక్షకులతో వీథి రూపక ప్రశస్తిని గూర్చి ప్రస్తావిస్తున్నాడు.)

1. అయ్యలారా! దశరూపకాలున్నాయి గదా! వాటిల్లో రసభావాలకు పుట్టినిల్లు వీథి సుమా! ఇక ఈ క్రీడాభిరామమనే వీథీరూపకాన్ని ఎవరు రచించారని గదా మీరు అడగ బోతోంది. చెపుతా! ఆ మాటకే వస్తున్నా! సావధానంగా వినండి.

2. **గాధి** అనే ఆయన్ని గూర్చి తెలుసుకదా! ఆయన కుమారుడు విశ్వామిత్రుడున్నాడా! ఆయన ఎలాంటి వాడనుకున్నారు! సృష్టికి ప్రతిసృష్టి చేసాడా! ఆకాశంలో త్రిశంకుమహారాజు కోసం స్వర్గాన్ని నిర్మించాడు గదా! మాలినీ నది ఇసుక తిన్నెల్లో అప్సర శిరోమణి మేనకతో సయ్యాటలాడాడు. వేదమాత గాయత్రిని ఉపాసించి బ్రహర్షిపట్టాన్ని పొందాడు గదా! అతడేమన్నా లాకాలూకాయి ఋషుల్లాంటి వాడా? తాటకిని చంపాడు గదా దశరథరాముడు. అదిగో ఆయనకు, విలువిద్య నేర్పింది సాక్షాత్తూ ఈయనే కదా!

3. అలాంటి ఆయనపేరు మీదుగా లోకంలో ఒక వంశం-అదేనయ్యా -గోత్రమంటూ ఒకటి ఏర్పడింది కాదూ! అదిగో- ఆ గోత్రంలో-ఏది-ఆ విశ్వామిత్రగోత్రంలో నన్నమాట-అందులో మంచన్న అనే ఆయన జన్మించాడు. నాటి కాలంలో ఆయన గారి పేరు ప్రఖ్యాతులు భూమ్యాకాశాల మధ్య అంతటా వెన్నెల వ్యాపించినట్లు వ్యాపించాయి సుమా!

4. ఆ మంచన్నగారి ముద్దుల తనయుడు చంద్రామాత్యుడు. ఆయన ఎంతటి విద్వాంసుడనుకున్నారు! ఎంతటి వాడంటే - పద్మంలో పుట్టింది లక్ష్మిదేవి. తెలుసుగా! ఆమె తన చనుకట్టు దిగువకంటా మంచి ముత్యాలు మాణిక్యాలు పొదిగిన హారం ధరిస్తుందా? వాటి అందచందాలు, కాంతి ఎలావుంటుంది.

5. ఈయన గారి పదవాక్య ప్రౌఢసాహిత్య విద్యావ్యాసంగ మాహాత్మ్యం - దానివలన సంతోషాతి శయంతో నిండిన ఆయన మానసిక నైర్మల్యం - అలా ప్రకాశించేవంటే నమ్మండి.

ఆయనగారు - అప్పట్లో కర్ణాట రాజ్యాన్ని పెదబుక్క రాయలు కదా పరిపాలిస్తుండేవాడు. అదిగో ఆయన గారి మాటకూ చేతకూ మనసు కెక్కిన మంత్రిగా పనిచేసాడు. మంత్రిగా పనిచేసాడంటే - అంతమాత్రమే కాదు. దాతృత్వంలో జీమూతవాహనుడంతటి వాడు. చుట్టపక్కాలందరికీ ఎంతో అండగా వుండేవాడు. అలాంటి ఆయన్ని, ఆనాటి కవి పండితులందరూ శంకరుని జటాజూటంలో గంగ వుంది కదా! ఆ గంగలోని అలల చలనానికి ఎలాంటి ఇంపైన ధ్వనిపుడుతుంది! అలాంటి మాధుర్యంతో కూడిన శబ్దాల పోహళింపుతో ఆయన్ని వేనోళ్ళ కీర్తిస్తూ వుండేవారు సుమా!

6,7. ఆ చంద్రామాత్యుని భార్య పోచాంబ. ఆ దంపతులకు మంచన జన్మించాడు.ఈ మంచనగారు కూడా పండితులను బాగా ఆదరించేవాడు. వారిపట్ల సాక్షాత్తూ కల్పవృక్షమేనన్న మాట! ఇక బుద్ధి చాతుర్యంలో బృహస్పతికి సాటి. ఈయన భార్య తిప్పమ్మ. ఈ దంపతులకు సింగన, తిప్పన, మల్లన, చెన్నమంత్రి అనే నలుగురు కొమాళ్ళు జన్మించారు.

8. ఈ చెన్నమంత్రి వున్నాడే-నయ నీతివిద్యలో ఘనుడు. ఈ నలుగురిలో సింగనకు సకల సద్గుణ పేటి అయిన చంద్రమంత్రి జన్మించాడు. ఈయన గొప్ప రూపసి. మహేంద్రవైభవంతో విలసిల్లాడని నాటి పండితులు ఆయన్ని పొగిడారు.

9,10 రెండవ వాడు మల్లనగదా! శంకరుడు హిమవంతుని పుత్రిక పార్వతీదేవిని పెండ్లాడాడు గదా - అలా ఈ మల్లన మిరుతూరి విట్ఠమంత్రి ముద్దుల తనయ త్రిపురాంబను వివాహమాడాడు. ఆయనంతటి సంపద్వంతుడు ఆయనే. ఈ దంపతులకు వల్లభన్న, లింగన, తిప్పన, సింగన, భైరవుడు అనే నలుగురు కుమారులు కలిగారు. వీరంతా కాంతివిషయంలో చంద్రునితో సమ ఉజ్జీ. అంతటి కీర్తినీ పొందారు. పుణ్యశీలురు. వీరిని గూర్చి మరోవిశేషం వుంది. ఉన్నమాట చెప్పాలి కదా మరి. మనలో మనమాట! వారకాంతల పట్ల మన్మథులంటే నమ్మండి.

11,12. అందులో వల్లభమంత్రి ఉన్నాడే - ఆయన మానవ మాత్రుడు కాడండీ! ఆయన కీర్తి నక్షత్రమండలం, ఇంద్రలోకం, ఆపైన కైలాసాలవరకు వ్యాపించిం దంటే -ఆ మాట-అతిశయోక్తి కాదు. నిజానికి వాటికి గల ప్రశస్తిని కూడా కాదు పొమ్మంది! ఇక, అందమంటారా! మన్మథ, భద్ర జయంతులు కూడా ఆ విషయంలో ఈయన ముందు తీసికట్టే. ఏమాట కామాటే చెప్పుకోవాలి గదా! దాతృత్వవిషయంలో జీమూత వాహనుడు, శిబి చక్రవర్తి, కర్ణులను మించి పోయాడు. ఆయన బుద్ధి మాంచి పదునైనది. ఆ విషయంలో శుక్రుడు గార్గ్యుడు, బృహస్పతులు

-ఏమైనా-కొంచెం లొచ్చేనేమో - అనిపిస్తుంది. ఇక రాజనీతి విషయంలో భీష్ముని మించిన వాడు సుమా? మరి అలాంటి వాడిని సదరు జనాభాలో ఎలా జమకట్ట గలం! ఏఁవంటారు!

13. కర్పూరం, మందారం, కుందనం, కుముదం, గంధకీ పుష్పాలు, చందనం - వీటి సువాసన అంతటా ఎలా వ్యాపిస్తుంది. అలా ఆయన కీర్తి అంతటా వ్యాపించింది. అలాంటి ఆ కీర్తిశాలికి బైచమంత్రి, మల్లవిభుడు, పోచన్న తిప్పనామాత్యుడు అనే నలుగురు కుమాళ్ళు కలిగారు. వారు మాత్రం తక్కువవారా! బైచమంత్రి వాగ్వైభవం ఆకాశగంగా తరంగాల సుమధుర గంభీరధ్వనిలాగా వుండేది. మల్లన్నగారున్నారే. వారు గొప్ప రసికులు. మదవతుల పట్ల మారుడు! పోచన్న గొప్ప శివపూజా ధురంధరుడు. తిప్పనగారికి సాహిత్యవిద్య సహజంగా అబ్బిందే. అందులో మంచి నిష్ణాతుడు. నిత్యనూతనంగా శోభించేది ఆయన సాహిత్యసౌరభం.

14,15,16. మల్లనగారి మరో కుమారుడు తిప్పన్నమంత్రి - ఆయన జగమెరిగిన దాతగా పేరెల్లాడు. గొప్ప శివారాధకుడు. ఆ విషయంలో విష్ణువంతటి వాడు. ఆయన కీర్తివైభవం - ఓయబ్బ, అది ఎలాంటిదని చెప్పను! దిగంతాల వద్ద దిగ్గజాలున్నాయా! ఆ మదపుటేనుగుల మదజలధారల వద్ద చేరి తుమ్మెదలు రొద చేస్తుంటాయా! ఆ రొద ఏమిటనుకున్నారు? అది మరేమీ కాదు. ఆ రూపంలో

17. అవి ఈయనగారి కీర్తినే గానం చేస్తున్నాయి. ఆయన వీరహరిహరరాయల రత్నాభాండాగారానికి అధ్యక్షుడు. సత్యవ్రతాన్ని పాటించడంలో, సత్కీర్తి విషయంలో హరిశ్చంద్రునికి చంద్రునికి, సాటి అయినవాడు. అభిమానం, ఐశ్వర్యవిషయాల్లో దుర్యోధన కుబేరులతోను, సౌభాగ్యవైభవం, జ్ఞానసంపన్నత అనే విషయాల్లో మన్మథ

18. సనత్కుమారులతోను, లాలిత్యం, విధేయతలకు సంబంధించి భద్ర, రామ భద్రులతో సాటిరాగలిగినవాడని, ఆ కాలంలో చెప్పుకునేవారు. కపటులూ, కర్కశులూ అయిన పరప్రభువుల మంత్రులపట్ల వజ్రాయుధమే! రాజనీతి వ్యవహార విషయాల్లో

19. బహు నిపుణుడు. ధైర్యం విషయంలో మేరు పర్వతం. పుణ్యసము ద్రుడు. అలాంటి తిప్పనకు సాటిరాగలవారు ఈ భూప్రపంచంలో మరొకరు లేరంటే లేరు. ఆయన

20. భుజాలు రెండూ వుండగా, సప్తసముద్రాల మధ్యగల ఈ ప్రపంచాన్ని మోయడానికి ఆదివరాహం దేనికి? ఆదిశేషుడు దేనికట? మేరు నగం దేనికి? దిగ్గజాలు దేనికి? ఆదికూర్మం మాత్రం దేనికేం! ఆయన శివారాధకుడు. వినుకొండ దుర్గానికి

పాలకుడు. అలాంటి ఆయనకు బైచన మల్లన, తిప్పన అనే ముగ్గురు కుమారులు జన్మించారు. ముగ్గురికి ముగ్గురూ బంధుజనులపట్ల కల్పవృక్షాల వంటివారుగా పేరు పొందారు.

21,22.ఈ ముగ్గురిలో తిప్పన రాయల నవరత్న భాండాగారానికి అధ్యక్షుడు. ఆయనకు చందమాంబిక యందు వల్లభామాత్యుడు జన్మించాడు. ఆయన మోపూరు-గ్రామానికి-అవును మోపూరే-ఆధిపత్యం పొందాడు. అంతేగాదు దీని సమీప గ్రామాలు మూడింటిపై అనుభవ హక్కులు కూడా ఈయన కుండేవి. అదలా వుంచితే, ఆశ్వలాయనశాఖలో ఋగ్వేదాన్ని సాంగంగా పఠించాడు. ఈ ఊరి అధిష్ఠాన దైవం భైరవస్వామిని అర్చించి ప్రత్యక్షం గావించుకున్న మహాభక్తుడు.

23. ఆయన కృపవలన సారస్వత విద్యను ఆత్మాయత్తం గావించుకున్న ధీశాలి. కామకాయన సవిశ్వామిత్ర గోత్ర వంశంలో ప్రసిద్ధికెక్కిన విఖ్యాత పురుషుడు. ఆయన వాగ్వైభవం ఎలాంటిదంటే- శంకరుడు అసురసంధ్యవేళ నర్తిస్తాడు గదా: అలా నర్తించేవేళ ఆయన జటా జూటం లోని ఆకాశగంగ ఆయనగారి నాట్యవిన్యాస వేగానికి కదిలిపోతుంది గదా! ఆ కదలిక వలన అలలు లేస్తాయిగదా. అదిగో ఆ అలల

24 సవ్వడిని తలపిస్తుం దంటే నమ్మండి.

25,26. ఆయన గారి చాటుకవితాధార, దాని పటుత్వం సరస్వతీ దేవి సేవించే తాంబూలపు కప్పుర సుగంధాన్ని తలపింప చేస్తుంది. గోపికలు నల్లనయ్య చుట్టూ చేరి ఆడి పాడే వేళ, ఆ నల్లనయ్య మెడలోని వనమాల సౌరభాన్ని, గోపికల అడుగుల సవ్వడినీ స్ఫురణకు తెస్తుంది. దేవతలు అమృతం కొరకు పాలసముద్రాన్ని చిలికారా! అప్పుడు అది కలగుండు పడిందిగదా! అప్పుడు ఎలాంటి ధ్వని ఉత్పన్నమైంది? ఆయన చాటుధారా విన్యాసం ఆ ధ్వనిని తలపిస్తుంది.

27. భిల్లావతార మప్పుడు, శంకరుడు మధు రాక్షససంహారమప్పుడు విష్ణువు, భుజాలను చరుచుకున్నారా! ధనువుల నారిని ఆకర్ణాంతం లాగి కదా బాణాలు

28. వదిలారు. అప్పుడు ఆ నారులు గావించిన ధ్వని ఎలాంటిది? ఆ చరుపు ధ్వనిని, ఈ విండ్ల ధ్వనినీ తలపిస్తుంది వల్లభన్న వాగ్వైభవం! నెల్లూరి తూము

29. కాలువలోని ఎర్రకలువల కమ్మని సుగంధాన్ని తలపుకు తెస్తుంది ఆయన వాక్య విన్యాసంలోని భావపరిమళం.

అవునా! ఇక ఆయన దాన పరాక్రమం విషయానికి వస్తే - దానితో పోల్చదగింది మేఘుని, కర్ణుని, కుబేరుని, చంద్రుని, భోజరాజ, జీమూత వాహనుల

30. దానాలే తప్ప వేరొకరివి సాటిరావు సుమా. త్యాగం విషయంలో ఆయనకు సరివచ్చే

వారు చింతామణి, కుబేరుడు, మేఘుడు, బలి, సూర్యుడు, చంద్రుడు కల్పతరువు, కామధేనువులే తప్ప మరెవరూ సాటిరారంటే రారు.

31. శిష్టాచారాన్ని పాటించడంలో, వివేకంలో, సౌభాగ్యసంపదలో, పనులు చక్కబెట్టడంలో, ప్రతాపం, దానం మున్నగు విషయాల్లో, సజ్జనులను చేరదీయడంలో
32. ఆయనతో పోల్పదగినవారు ఈ ప్రపంచంలో మరొకరు లేరనుకోండి.మందార మద్యంచే మత్తిల్లి ఆడే బలరాముడు, విశాలనేత్రాలుగల వామనుడు, ఢమరుకం, ఖట్వాంగం, దండం, కపాలం ధరించే పరమేశ్వరుడు, బుద్ధుడు, దత్తాత్రేయుడు, ఆదివరాహం, విశ్వాన్ని పాలించే శ్రీమహావిష్ణువు, వినాయకుడు వీరంతా వల్ల భామాత్యునికి ఏవేళా అండగా వుండి మనోభీష్టాలను నెరవేరుస్తూ వుంటారు.
33. అదిగో ఆ వల్లభామాత్యుడు, రావిపాటి త్రిపురాంతక దేవుడనే కవీశ్వరుడు సంస్కృతంలో రచించిన ప్రేమాభిరామనాటకాన్ని అనుసరించి, ఈ క్రీడాభిరామాన్ని
34. తెనుగులో చెప్పాడు. ఆఁ! ఏఁవంటారు? ఆ త్రిపురాంతకుడెవరు? ఆయనెంతటి వాడు? ఆ ప్రేమాభిరామం ఎంతటిది? దానిని పట్టుకుని, మనసులో ఏ అలుకూ లేకుండా, ఈ వల్లభన్న తెనుగులో వీథిగా- ఈయనెలా రచించాడు అని గదా
35. మీరనబోయేది. వస్తున్నా। ఆ మాటకే వస్తున్నా! చెపుతా!
36. నన్నయ తిక్కనలు-అదేనండీ- శ్రీమహాభారతం తెనుగులో చెప్పారు గదా! హుళక్కి భాస్కరుడు - సరే తెలుసుగదా- అలాగే చిమ్మపూడి అమరేశ్వరుడు! ఈయన కూడా తెలుసా! మరింకేం! వీరందరినీ కవీశ్వరు లందరూ నెత్తిన చేతుల పెట్టుకుని మరీ మ్రొక్కుతారు గదా! మరి ఈ రావిపాటి తిప్పన్నా ఆ కోవలో వాడే. అంతటి వాడే। అయినపుడు, అతడెవరు? ఏపాటివాడు? అని తక్కువ చేసి అలా మాట్లాడ గూడదు గదా మరి?
37. మీ రెండోమాట - తెనుగులో వ్రాయడ మెందుకని గదూ! నిజమేనయ్యా! అన్ని భాషలకూ తల్లి సంస్కృతమే! కాదన్న దెవరు గనుక! అలాగే జనం మాట్లాడే భాషల్లో తెనుగు బహు భేషైనది. ఒక మాటంటాను. ఆలోచించండి. మరేం లేదు! తల్లీ, కూతురు - ఇద్దరూ- వున్నారనుకోండి. మరి మీ చూపు ఎవరి మీదుంటుంది! కూతురి మీదే గదా! ఏం? ఎందుకనట! వయసులో, అందచందాల్లో, హొయల్లో తల్లి కంటే - ఎందుకంటే, తల్లికి వయసు మళ్ళిందనే గదా- కూతురు మిన్న అనే గదా! మరి ఇది కూడా అంతేనయ్యా! కాదంటారా? మీరే చెప్పండి మరి! అందుకూ, వల్లభరాయడు ప్రేమాభిరామాన్ని అనుసరించి క్రీడాభిరామంగా తెనుగులో చెప్పడం జరిగింది. సరేనా।

38,39. అంతలో తెర వెనుక నుండి, రసికశేఖరుడా! నీకు ఒక్క చోట కాలునిలువదు గదా! మధుపాయీ! ఓమధుర గాయకుడా! అరవిరిసిన అరవిందాలతో అందమైన కొలను అందుబాటులో వుండగా, అడవికి వెళ్ళడం ఎందుకయ్యా! చెట్టు చేమలు పట్టుకు తిరుగుతావు. అక్కడేముందని?

40. నీ తెలివి తెల్లారినట్లే వుంది. దగ్గరకంటావస్తావు. వచ్చిన వాడివి వుంటావా – అంటే, అంతలోనే అందనంత దూరంగా పోతావు. సరే వెళ్ళిపోయాడు గదా అనుకునేంతలో మళ్ళీ దర్శనమిస్తావు. హమ్మయ్య। ఇక వుంటాడు కాబోలులే అనుకునే లోపల మళ్ళీ కనుమాయమవుతావు గదా! అనకూడదు గాని, ఓయ్! మంచి రాజా! నీవు మా పాలిటికి మాయలేడివై పోయావు గదా!

41. నేపథ్యంలో అలా వినవచ్చిన దానిని విని సూత్రధారుడు, ఓహో! అదీ సంగతి. అర్థమైంది! అర్థమైంది. ఏకశిలా నగరం ఆర్యవాటికలో వితంతుకన్య కామమంజరిని కాసల్నాటి గోవిందమంచనశర్మ చేరదీసాడు గదా! ఈయనగారు తనకున్న పనుల వత్తిడిచేత కంచిన పడ్డ కాకిలాగా ఊళ్ళమీదపడి తిరుగుతూ, ఈ మధ్య కాలు అటు మళ్ళించినట్లు లేదు గాబోలు. అందువల్ల ఆమె సంకేత భాషలో తన ప్రేమానురాగాల్ని తెలుపుతూ వ్రాసిన ప్రేమలేఖ అది. మంచిరాజు అంటే, మంచనశర్మే! దానిని చదివి వినిపించినట్లున్నాడు ఆయన మనసెరిగిన మిత్రుడు టిట్టిభసెట్టి. వాళ్ళిద్దరూ ఇంతప్పట్నుంచీ నేస్తులు. వారిని కలిసి వారి వైనమేమిటో విచారిస్తాను గాక (అని అనుకుంటూ సూత్రధారుడు తెరవెనుకకు వెళ్ళిపోయాడు).

(ఇంతటితో ప్రస్తావన ముగిసింది. రంగంమీదికి మంచనశర్మ, టిట్టిభసెట్టి ప్రవేశిస్తారు. అలా ప్రవేశించిన మంచనశర్మ కట్టూబొట్టూ, రూపురేఖా విలాసాలను కవి చెపుతున్నాడు)

42. బాగా ఉతికి కమ్ములు పిడిచిన గన్నేరు పూచాయ కల నీరుకావి ధోవతిని, అంచు ముందుకు చెక్కుకుని, కుచ్చెళ్ళు పోసి, జారుకట్టు కట్టుకున్నాడు. పన్నీటితో మెదిపిన విభూదితో నొసట బొట్టు తీర్చాడు, కుడి చేతి మణికట్టుకు బంగారుజరీ తోరణం కట్టాడు. బాగా పురిపెట్టి వడికిన తెల్లని పట్టుజందెపు దారాలను చిక్కుపడకుండా జాగ్రత్తగా మెడకు చుట్టుకున్నాడు. మెరుపులీనుతున్న చెంగావి రంగు అంగవస్త్రం మెడ కిందుగా కప్పుకున్నాడు. ఒకపాటి పెద్ద పిలకముడి.

43. ఎర్రని పలుచని పెదవులు, ఆ పెదవులపై నిత్యనివాసమై మాయని చిరునవ్వు. మంచి హొయలు పోతూ మన్మథుని మరిపిస్తున్నాడు. కాసల్నాటి

మొత్తంలో-ఆ పాయకట్టులో పేరెల్లినవాడు. మీసాలప్పయ్యగారికి మేనల్లుడు.
జగమెరిగిన బ్రాహ్మణుడు. ఇప్పుడు ఈ గోవిందమంచనశర్మగారు ఆంధ్ర రాజధానీ
నగరం ఓరుగల్లుకు పయనమైనాడు.
44. తూర్పువైపు చూసి, మిత్రుడు టిట్టిభసెట్టితో మిత్రమా! శుభోదయం.
కుశలమా! రాత్రి బాగా నిద్రపట్టిందా! ఈ పుష్య మాఘమాసాల చలి చాలా
45. ఘోరం. ఏమీ ఇబ్బంది పెట్టలేదుగదా! ఏమంటే-ఈ చలిపులిగాడు సామాన్యుడు
కాదు మరి. పక్కటెముకలు ముడుచుకొని ముడుచుకొని రొమ్మును కూడదీసేటట్లు
చేస్తుందా. మునిపండ్లు క్రింది పండ్లతో రాచుకొని గడగడలాడేట్లు వణికిస్తుందా.
తలను కాళ్ళ సందులో ఇరికించి కుదపరచి గుమ్మడి కాయలాగా ముడుచుకున్నా,
ఇంతలో ఎక్కడో సందు చూసుకొని వీపు మీద దూరి, వేకువజామున ఈ చలిపెట్టే
బాధ ఇంతా అంతా కాదనుకో!
46. చలికుంపట్లు, గుత్తంగా జమిలినేత ఎర్రదుప్పట్లు, ఒంటికి పూసుకున్న
తట్టుపునుగు, కస్తూరి, జవ్వాది, చివరికి కోడెవయసు చిన్నదాని రొమ్ముల
నులివెచ్చదనాన్ని కూడా ఈ మంచు లెక్కచేయదుగదా! ఈ చలి ధాటిముందు
47. రెండుమూడు పొరలు పెట్టి నేసిన దుప్పట్లూ ఆగడం లేదు. కస్తూరీ, నల్ల అగురు
పూసుకున్నా చలి ఆగడం లేదు. అసలు వేడి అనేది, వేకువజాము చలిదెబ్బకు
తారుమని భయపడిపోయి, పోయి పోయి, ఆంధ్రయువతుల చనుగొండలను
ఆశ్రయించిందోయ్, అంటే-నా అభిప్రాయం మనకిక అవే దిక్కని. అర్థమైందా?
48. ఒరే! ప్రియమిత్రమా! టిట్టిభసెట్టీ! ఈ జమిలి దుప్పట్లూ, సాంబ్రాణి
పొగలూ, అగరు పూతలూ, ప్రియురాండ్ర రొమ్ముకుంపట్లూ, మండువా లోగిళ్ళ
పడకగదులూ ఉన్నాయి గాబట్టి సరిపోయింది కాని, లేకపోతే ఈ మంచు కురిసే
49. వేళ వీచే చలిగాలిని తట్టుకోవడం, ఎంత కష్టం రా! అందుకడిగాను. చలివలన
ఇబ్బంది లేకుండా సుఖనిద్రపట్టిందా అని. అలా అతని కుశలమడిగి, వేకువ
అవుతోంది. మనం బయలుదేరే వేళ దగ్గరపడింది. ఏమంటావు
50. అని మళ్ళీ ఎందుకైనా మంచిదని నిర్ధారణ చేసుకుందామని తూర్పు
ఆకాశంకేసి చూసి, టిట్టిభా! తూర్పున ఇప్పుడే చుక్క పొడుస్తోంది. కనుక మనం
ఇప్పుడే బయలు దేరడం కుదరదనుకుంటాను. ఏమంటావా, ఇంకా బాగా చీకటి
గానే వుంది. అది సరేగాని ఘుక్, ఘుక్కుమంటూ, కూస్తున్న గుడ్లగూబ కూత
మనకు ఎడం వేపు నుండి వినిపిస్తోంది. విన్నావు గదా! ఇక మనకంతా పండేనోయ్.
మనం అనుకున్న వన్నీ సానుకూల మవుతాయోయ్! సందేహం లేదు.

51. అదిగో అది విను. మాంచి కారుకొచ్చిన నెమలి,కే-గో అంటూ చెట్టు కొన కొమ్మల మీద నుండి షడ్జమంలో ఆగి ఆగి క్రేంకారం పెడుతోంది. కనుక,

52. సెట్టీ! మన కన్నింటా శుభం కలుగుతుందనడంలో ఇక మరో మాటలేదు. ఎందుకంటావా? శకువాలు చెప్పే శాస్త్రులుంటారు గదా! వారు చెప్పేదేమంటే - కోడి, భరద్వాజపక్షి, గుంటనక్క, నెమలి - వీటిని చూసినవారికి, కుడివైపుగా వీటికూతలు, అరుపులు విన్నవారికీ, కొంగు బంగారమేనంటారు మరి.

53,54. శర్మగారు చెప్పింది విని, నెమలి కూత ఆలకించి, అది సరేగాని మిత్రమా! నీవు విన్నావో, లేదో గాని తొలికోడి కూసింది. ఇదెలా వుందంటే - నాకు ఏమనిపిస్తోందంటే - మన్మథుడున్నాడు గదా! అతగాడు ఈ ఓరుగంటి నగరంలో తరుణులైన సతీపతులను శయ్యలపై రాత్రంతా రతికేళిలో అదేపనిగా పెట్టుకొని పోరించి పోరించి, తెల్లవారే సమయం కావడంతో, ఇక మీ యుద్ధం ఆపండర్రా అంటూ ధర్మదార గాని పట్టిస్తున్నాడా అన్నట్లుంది, ఈ తొలికూడి కూత ఏమంటావు! అని కొంచెం ముందుకునడిచి, శర్మగారితో, మిత్రమా! ఈ పల్లెపట్టుల్లోని ధనవంతులున్నారే, వారు ఉదయాన్నే కొర్ర అన్నంలో ఇంత లేత ఆవకూరవేసుకుని, అందులో పూస గట్టిన పేరునెయ్యి కలుపుకొని తిని, చివరకు ఇంత గడ్డపెరుగు వేసుకొని జుర్రుకొని బ్రేవ్‌మని తేన్చుతారు. దానిని గనుక విలువ గట్టితే కనీసం ఒక మాడ విలువైనా వుంటుందయ్యా. మరి అదృష్టమంటే వాళ్ళదే గదా అని సెట్టి ఒకముచ్చట చెప్పాడు.

57. మిత్రుడు చెప్పింది విని, ఒరే! మిత్రమా, కోడికూతంటే - ఒక సంగతి గుర్తు కొస్తోందిరా! ఒక నాడేమయిందో తెలుసా! నేనూ, కామమంజరీ, మాంచి కుశాలుగా, శయ్యపై - ఏం చెప్పమంటావులే- అయినా మిత్రుడివి, నీ దగ్గర దాపరిక మేమిటి గాని, కూడీమాడి, పొందీ పొసగీ, అణగీ,పెనగీ-ఏదో-మా తిప్పలు మేం పడుతున్నామా! పొరపాటున, ఆ సమయంలో - మనకు ఇదొక్కటేనా ఏమిటి-అలా-దేని సంగతో-నోరుజారాను. ఇక చూడు నా సామి రంగా-

58. దాని కోపం ఏమని చెప్పేదిలే. దాని అలుక తీర్చి, దారిలో పెట్టుకునేప్పటికి, నా రంగు తెగిందనుకో- ఏదోవిధంగా దానిని లాలించి, అలా దాని అధరామృతాన్ని గ్రోలు తున్నానో లేదో- ఉన్నట్లుండి అంతలో తొలికూడి కూసింది. ఇంకేముంది! అయిపోయింది. పడినపాటంతా ఫలితానికి రాకుండా పోయింది గదా! అలా అడ్డ పడిందయ్యా ఈ కోడి. అనకూడదుగాని, ఈ కోడిజాతి వుందే-దీనంత పాపజాతి మరొకటి లేదంటే నమ్ము!

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/book/Kreedabhiramam

* * *